

Nieuwsbrief - EHRC Updates 2025-20

Nummer 20, 2025

Redactie: J.H. Gerards, H. Morre, J. Krommendijk, S. Lambrecht, P. Ölçer, B. Aarrass, L.E. Burgers, P. Cannoot, L.R. Glas, C. Mak, D.A.G. van Toor en C. Van de Graaf.

INHOUDSOPGAVE

Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2025:1106JUD002560820 06-11-2025

Sanchez i Picanyol e.a. t. Spanje, EHRM 6 november 2025, nrs. 25608/20, 27250/20 en 46481/20

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2025:1106JUD001595623 06-11-2025

Kyrian t. Tsjechië, EHRM 6 november 2025, nr. 15956/23

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2025:1106JUD002323622 06-11-2025

Baena Salamanca t. Spanje, EHRM 6 november 2025, nr. 23236/22

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2025:1106JUD002589323 06-11-2025

B.M. t. Spanje, EHRM 6 november 2025, nr. 25893/23

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2025:1106JUD003763919 06-11-2025

A.V. t. Zwitserland, EHRM 6 november 2025, nr. 37639/19

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2025:1104JUD005302120 04-11-2025

Vasile Rusu t. Roemenië, EHRM 4 november 2025, nr. 53021/20

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2025:1104JUD001798221 04-11-2025

Vainik e.a. t. Estland, EHRM 4 november 2025, nrs. 17982/21 en 3 andere

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2025:1104JUD006189119 04-11-2025

Marko Tešić t. Servië, EHRM 4 november 2025, nr. 61891/19

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2025:1028JUD003406821 28-10-2025

Greenpeace Nordic e.a. t. Noorwegen, EHRM 28 oktober 2025, nr. 34068/21

RECHTSPRAAK

A.V. t. Zwitserland, EHRM 6 november 2025, nr. 37639/19

A.V. is in voorlopige hechtenis genomen in verband met een poging tot moord op haar dochter. Om meer inzicht te krijgen in haar motieven, is toestemming gegeven haar correspondentie in de gaten te houden. Dat besluit was volgens het EHRM voldoende gebaseerd op nationale wetgeving en streefde legitieme doelen na. Ook is niet gebleken van willekeur of onredelijkheid bij het nemen van deze beslissing. Het door art. 8 EVRM beschermde briefgeheim is dan ook niet geschonden.

Klaagster is in 2017 in voorlopige hechtenis genomen op verdenking van poging tot moord op haar dochter. In 2018 werd besloten dat zij haar gevangenisstraf vervroegd kon uitzitten in plaats van de voorlopige hechtenis. Wel werden haar beperkingen opgelegd in de vorm van controle van haar post als van telefoongesprekken die zij voerde met haar dochter. Hiertoe was besloten omdat de correspondentie belangrijk kon zijn om de motieven van klaagster voor haar handelen te achterhalen.

Voor het EHRM heeft klaagster gesteld dat de systematische controle van haar correspondentie in strijd kwam met art. 8 EVRM. Het Hof aanvaardt dat er een beperking was, maar overweegt dat die een voldoende basis had in de Zwitserse wetgeving en dat kan worden aangenomen dat hiermee legitieme doelen werden nagestreefd in de zin van art. 8 EVRM. Het Hof is van oordeel dat – anders dan klaagster heeft gesteld – het niet nodig was dat de autoriteiten voor iedere brief afzonderlijk zouden motiveren waarom de deze controleerden. Ook kan de maatregel niet als onredelijk of willekeurig worden aangemerkt, zodat art. 8 EVRM niet is geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 06-11-2025

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2025:1106JUD003763919

Zaaknummer: 37639/19

Wetsartikelen: EVRM art. 8

RECHTSPRAAK

B.M. t. Spanje, EHRM 6 november 2025, nr. 25893/23

B.M. is na een agressieve uitbarsting onvrijwillig opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis. Binnen de gestelde termijn en na een online zitting heeft een rechter de opname goedgekeurd. B.M. werd daarbij niet bijgestaan door een advocaat en de arts die tijdens de online zitting aanwezig was had B.M. niet zelf onderzocht. Om die redenen, en omdat de rechter onvoldoende inzicht heeft geprobeerd te krijgen in de omstandigheden waarin B.M. verkeerde, is de rechterlijke beoordeling van de onvrijwillige opname tekortgeschoten. Deze was in strijd met art. 5 lid 1 (e) EVRM.

Klager is in 2021 na een agressieve uitbarsting op zijn werk door de politie naar de eerste hulp gebracht. De dag erna is hij gedwongen opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis. De gevangenisautoriteiten gaven hiervan bericht aan de rechtbank, die twee dagen later na een digitale zitting goedkeuring gaf voor de opname. Klager woonde de zitting online bij vanuit het ziekenhuis en werd niet bijgestaan door een advocaat.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat de gang van zaken rondom de onvrijwillige opname in het psychiatrische ziekenhuis niet in overeenstemming was met art. 5 lid 1 (e) EVRM. Het Hof stelt voorop dat de rechterlijke beoordeling van de opname binnen de wettelijk gestelde termijn heeft plaatsgevonden. De arts die tijdens de online zitting aanwezig was, heeft klager echter niet zelf onderzocht. De beoordeling zelf vond plaats op basis van een voorlopige diagnose die zonder nader onderzoek op de dag van binnenkomst was gesteld. Klager werd niet bijgestaan door een advocaat en het is niet duidelijk of hij welbewust afstand heeft gedaan van zijn recht daarop. De rechter zelf had ook beter onderzoek kunnen doen naar de situatie van klager en naar diens opvattingen en overwegingen. Gelet op deze tekortkomingen is art. 5 lid 1 (e) EVRM geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 06-11-2025

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2025:1106JUD002589323

Zaaknummer: 25893/23

Wetsartikelen: EVRM art. 5 lid 1 (e)

RECHTSPRAAK

Baena Salamanca t. Spanje, EHRM 6 november 2025, nr. 23236/22

Prominent ETA-lid B. was veroordeeld tot dertig jaar gevangenisstraf, maar is vervroegd vrijgelaten vanwege gezondheidsredenen. In het kader van de procedure tot vervroegde invrijheidstelling is een medisch onderzoek gelast dat is uitgevoerd door Beana Salamanca. Zij schatte in dat B. niet heel ernstig ziek was, wat onterecht bleek te zijn. De krant El País berichtte zeer kritisch over het onderzoek dat Salamanca had uitgevoerd. Daardoor tastte El País volgens het EHRM weliswaar Salamanca's reputatierechten aan, maar de berichtgeving was voldoende zorgvuldig, had een feitelijke basis en betrof een onderwerp van algemeen belang. Art. 8 EVRM is dan ook niet geschonden.

B. was lid van de ETA, een terroristische groepering, en is veroordeeld tot dertig jaar gevangenisstraf in verband met de moord op drie leden van de *Guardia Civil*. Deze straf zit hij sinds 1998 uit. Op zeker moment is hij gediagnosticeerd met kanker en is verzocht om zijn voorwaardelijke invrijheidstelling. In het kader van deze procedure heeft de rechter een brief gestuurd naar een forensische instelling met het verzoek om verslag te doen van B.'s gezondheidstoestand. Klaagster was werkzaam als forensisch arts en kreeg het verzoek om dit verslag op te stellen. In haar rapport stelde ze dat de vooruitzichten voor B. niet goed waren, maar dat hij niet terminaal ziek was en alleen milde symptomen had. De rechter had daarop zelf nog een ontmoeting met B. en de oncologen die hem behandelden. Op basis van de op die manier verzamelde informatie oordeelde hij dat de levensverwachting en de situatie aanzienlijk slechter waren dan klagster had geconcludeerd. Om die reden besloot de rechter in eerste aanleg B. voorwaardelijk vrij te laten. Twee jaar later is klager thuis overleden. Naar aanleiding van het forensische rapport van klagster is een artikel in *El País* gepubliceerd waarin zeer scherpe kritiek werd geuit op de kwaliteit daarvan. Daarbij werd ook gehint op de beschikbaarheid van informatie over B.'s gezondheidstoestand die klagster had moeten

kennen. Volgens klaagster was zij zich daarvan echter niet bewust en zij heeft daarom verzocht om een rectificatie van het artikel. Toen de krant dit weigerde is zij een procedure gestart tegen de krant, die daarop inderdaad is verplicht om de rectificatie te plaatsen. Klaagster heeft daarnaast geprobeerd de journalist te laten vervolgen, maar besloten is om niet tot vervolging over te gaan. Tot slot heeft klaagster een smaadprocedure ingesteld tegen de krant waarin zij verzocht om 100.000 euro schadevergoeding vanwege de inaccuraten berichtgeving. Deze eis is afgewezen en klaagster is veroordeeld in de kosten van de procedure.

Klaagster heeft bij het EHRM gesteld dat art. 8 EVRM is geschonden door de afwijzing van de civiele schadeclaim. Het Hof overweegt dat de aantijgingen in de krant inderdaad konden leiden tot aantasting van de reputatie van klaagster. Het is vervolgens de vraag of de staat verantwoordelijk kan worden gehouden voor het onvoldoende bieden van bescherming van die reputatie in de zin van art. 8 EVRM. In gevallen als het onderhavige moet een afweging worden gemaakt tussen de door art. 8 EVRM beschermde reputatierechten en de uitsingsvrijheid van art. 10 EVRM. Het Hof heeft verschillende factoren in zijn rechtspraak benoemd die in deze afweging moeten worden betrokken. Een eerste punt betreft de belangrijke rol van de pers om informatie te verspreiden. Wel zijn journalisten daarbij gehouden aan de regels van verantwoordelijke journalistiek, die ook eisen dat de gedeelde informatie betrouwbaar en accuraat is. De berichtgeving betrof in dit geval een onderwerp van algemeen belang. De nationale rechters hebben geen specifieke aandacht besteed aan de bekendheid van klaagster bij het algemene publiek. Die was beperkt, maar het Hof merkt wel op dat zij zich als ambtenaar moest blootstellen aan meer kritiek. Het artikel bevatte feitelijke informatie over klaagsters handelen en stelde dat zij de haar gegeven specifieke opdracht om B. in persoon te onderzoeken had 'genegeerd'. De juistheid van deze aantijging is op nationaal niveau nauwkeurig bestudeerd. De rechters hebben daarbij niet op onredelijke gronden geconcludeerd dat deze berichtgeving en de gegeven kwalificatie verdedigbaar was. Hoewel de berichtgeving zodanig was dat die schade kon doen aan de reputatie van klaagster, kan ook niet worden gezegd dat sprake was van een 'mediamoord'. Gelet op dit alles oordeelt het EHRM dat art. 8 EVRM niet is geschonden (4 stemmen tegen 3).

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 06-11-2025

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2025:1106JUD002323622

Zaaknummer: 23236/22

Wetsartikelen: EVRM art. 8 en EVRM art. 10

RECHTSPRAAK

Greenpeace Nordic e.a. t. Noorwegen, EHRM 28 oktober 2025, nr. 34068/21

Vier individuen en twee milieuorganisaties komen op tegen de vergunningverlening voor een proefboring naar gas in het Noorse deel van de Atlantische Oceaan. Het Hof verklaart de milieuorganisaties ontvankelijk in hun klacht over de procedurele zorgvuldigheid rondom de vergunningverlening; de individuele klagers zijn niet-ontvankelijk omdat ze onvoldoende persoonlijk belang hebben. Het Hof overweegt dat er tekortkomingen zijn geweest in de uitvoering van de vereiste milieueffectrapportage. Het rekent dit Noorwegen echter niet heel zwaar aan omdat verzekerd is dat de milieueffecten later – voorafgaand aan eventuele eigenlijke vergunningverlening voor de boringen – alsnog volwaardig zullen worden beoordeeld. Geen strijd met art. 8 EVRM.

Klagers zijn zes Noren en twee in Noorwegen gevestigde NGO's. De zes Noren zijn lid of voormalig lid van een van de twee klagende NGO's. Zij hebben op nationaal niveau geprocedeerd tegen een besluit om tien ontheffingen te verlenen voor proefboringen voor het offshore winnen van gas op het Noorse continentaal plat. In 2018 heeft de rechter in eerste aanleg geoordeeld dat de vergunningverlening rechtmatig was. In 2020 werd dit oordeel bevestigd door de Hoge Raad van Noorwegen.

Voor het EHRM hebben klagers gesteld dat de vergunningverlening onzorgvuldig is geweest omdat geen milieu-impact-assessment (milieueffectrapportage of MER, in de uitspraak 'environmental impact assessment' of 'EIA') is gemaakt. Bovendien zou hierdoor disproportioneel veel schade worden berokkend aan de Sámi-bevolking in Noorwegen. Volgens klagers is daardoor inbreuk gemaakt op art. 2, 8 en 14 EVRM.

Het EHRM benadrukt dat deze zaak niet zozeer betrekking heeft op materiële kwesties met

betrekking tot klimaatverandering als wel op de procedurele zorgvuldigheid rondom de vergunningverlening. Voor zover de klacht ook ziet op het meer algemene Noorse klimaatbeleid of het beleid rondom de winning van fossiele brandstoffen – en meer in het bijzonder op mitigatiebeleid – kan het Hof die niet beoordelen.

Met betrekking tot het individuele klachtrecht overweegt het Hof dat er een duidelijk causaal verband bestaat tussen de vergunningprocedure voor de proefboringen en de effecten van de uiteindelijke gaswinning op het leven, de gezondheid, het welzijn en de kwaliteit van leven van individuen. Hoewel een vergunning voor proefboringen niet altijd, en zeker niet automatisch, leidt tot daadwerkelijke gaswinning, is het verkrijgen van zo'n vergunning wel een voorwaarde voor die winning, terwijl de winning van fossiele brandstoffen en het verbruik daarvan als zodanig weer rechtstreeks bijdraagt aan broeikasgasemissies en daarmee aan klimaatverandering. De twee klagende organisaties zijn voldoende representatief om te kunnen opkomen voor de klimaatbelangen van de aangeslotenen. Zij streven bovendien blijkens hun statuten het belang van bescherming tegen klimaatverandering uitdrukkelijk na. Dit betekent dat de klacht van de twee milieuorganisaties in het licht van de vereisten die het Hof heeft geformuleerd in de zaak *KlimaSeniorinnen* ontvankelijk kan worden verklaard.

Dit is anders voor de individuele klagers. Weliswaar kunnen zij lijden onder klimaatangst of klimaatverdriet, maar hun individuele klachten zijn niet ondersteund door medisch bewijs. In het bijzonder is niet gebleken dat de vergunningverlening voor hen persoonlijk bijzondere en ernstige nadelige effecten zou hebben, of dat er een bijzondere noodzaak zou zijn om hen te beschermen tegen de schadelijke effecten van klimaatverandering. Dat enkelen van hen behoren tot de Sámi-minderheid, terwijl de Sámi traditiegetrouw sterk verbonden zijn met de natuur en hun leefomgeving, maakt voor het Hof evenmin dat zij met een bijzonder hoge mate van intensiteit ('high intensity') zijn geraakt. Dit betekent dat de klachten van de individuele klagers niet-ontvankelijk zijn.

In lijn met de criteria geformuleerd in zijn uitspraak in *KlimaSeniorinnen* besluit het Hof vervolgens de klacht alleen in het licht van art. 8 EVRM te behandelen. Daarbij benadrukt het dat er naar nationaal recht een verplichting bestaat om een EIA te maken, gebaseerd op de best beschikbare wetenschappelijke kennis. Zo'n EIA moet onder meer een kwantitatieve inschatting bevatten van de uitstoot van broeikasgassen, net als een beoordeling van de verenigbaarheid van het handelen waarvoor de vergunning wordt verleend met nationaal en internationaal recht, en een aankondiging van de maatregelen die zullen worden getroffen om de milieu-impact te mitigeren. Daarbij moet ook sprake zijn van een zinvolle publieksconsultatie, die plaatsvindt op een moment waarop er nog echt keuzes kunnen worden gemaakt.

Het Hof benadrukt dat de EIA die heeft geleid tot de verleende ontheffing voor de proefboringen niet volledig is geweest. In het bijzonder is de beoordeling van klimaat- en enkele andere effecten tot een later moment uitgesteld. Ook zijn kennelijk eerder al bepaalde winningsprojecten goedgekeurd zonder deugdelijk onderzoek naar de emissies of de klimaatimpact. Dergelijk overheidsoptreden kan tot doel hebben dat de functie van een EIA wordt ondermijnd. Daardoor wordt minder bescherming geboden van de EVRM-rechten als het gaat om de ernstige gevolgen van klimaatverandering op het leven, de gezondheid, het welzijn en de kwaliteit van leven.

Ondanks deze tekortkomingen beoordeelt het EHRM de besluitvorming en de procedures in Noorwegen uiteindelijk positief. Een eerste reden daarvoor is dat de Noorse Hoge Raad heeft benadrukt dat er een grondwettelijke verplichting is om een proefboring of winningsplan niet te laten uitvoeren als dat nodig is vanuit klimaat- en milieuoverwegingen. Daarnaast heeft het EER- (of EFTA-) Hof zelf aanvaard dat het verenigbaar is met de relevante Europese regelgeving als een volwaardig EIA pas op een later moment wordt uitgevoerd, namelijk als een project al loopt, zolang vaststaat dat daardoor de EIA-verplichting niet wordt ondermijnd. Tot slot wijst het Hof erop dat de regering heeft verzekerd dat een volledige beoordeling van de emissies en een zorgvuldige publieksconsultatie zullen worden uitgevoerd voordat de definitieve beslissing over de winning wordt genomen. Hieruit concludeert het Hof dat het uitstellen van de volledige EIA niet zodanig afbreuk doet aan het waarborgen van het privé- en gezinsleven dat het in strijd is met art. 8 EVRM. Deze bepaling is dan ook niet geschonden.

De klacht over ongelijke behandeling en art. 14 EVRM is pas bij het EHRM naar voren gebracht en is niet in de nationale procedures aan de orde geweest. Deze klacht is dan ook niet-ontvankelijk wegens niet-uitputting van nationale rechtsmiddelen. Ook de klacht over ontoereikende toegang tot een effectief rechtsmiddel is niet-ontvankelijk, nu niet is gebleken dat de inhoud van de klachten bij de nationale rechter onvoldoende kon worden bekeken.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 28-10-2025

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2025:1028JUD003406821

Zaaknummer: 34068/21

Wetsartikelen: EVRM art. 8, EVRM art. 13 en EVRM art. 14

RECHTSPRAAK

Kyrian t. Tsjechië, EHRM 6 november 2025, nr. 15956/23

Kyrian is de biologische vader van een buitenechtelijk geboren kind. Hij had een omgangsregeling met het kind, maar die is beëindigd vanwege de psychische druk die het kind ondervond van de situatie. Ook Kyrians verzoek om te worden voorzien van informatie over de ontwikkeling van het kind is afgewezen. Het EHRM oordeelt dat de nationale rechters de kwestie heel zorgvuldig hebben beoordeeld. Het was in de omstandigheden niet onredelijk om de omgangs- en informatieregelingen (tijdelijk) te beëindigen. De klachten over art. 8 EVRM zijn kennelijk ongegrond (bij de omgangsregeling) resp. ongegrond (bij de informatieregeling).

Klager is in 2013 vader geworden van een kind dat is geboren uit een relatie met een vrouw die met een andere man was getrouwd. Gelet op de Tsjechische regels werd de echtgenoot van de biologische moeder de juridische vader van het kind. Klagers biologische vaderschap is op zijn initiatief in 2013 vastgesteld. Tot 2016 had klager twee tot vier keer per maand contact met zijn zoon. In 2016 verzocht hij om een formele omgangsregeling. De rechter stelde vast dat hij zijn kind iedere woensdagmiddag en tijdens de zomervakantie iedere tweede zondag kon zien. Tijdens de bezoeken ontstonden echter regelmatig conflicten tussen klager en de moeder, wat leidde tot psychologische druk op het kind. De bezoeken van klager aan het kind verliepen steeds moeizamer. Dit leidde in 2020 tot het oordeel van een rechter dat de omgangsregeling moest worden beëindigd. In 2021 heeft klager verzocht om een nieuwe omgangsregeling te treffen of toch in ieder geval hem te voorzien van informatie over de ontwikkeling van het kind, maar dit verzoek is geweigerd.

Voor het EHRM heeft klager geklaagd over de weigering van de omgangsregeling met het kind. Het Hof beoordeelt deze klacht in het licht van art. 8 EVRM. Daarbij is het bereid om aan te nemen dat in ieder geval klagers privéleven is geraakt door de weigering van de

contactregeling. Of ook het familieleven is aangetast is moeilijker te zeggen – al is dat niet onaannemelijk vanwege de feitelijke band tussen vader en kind – maar dat hoeft het Hof ook niet definitief vast te stellen. Het Hof overweegt dat het nationale recht op zichzelf een omgangsregeling tussen de biologische vader en zijn kind mogelijk maakt, maar dat per geval moet worden beoordeeld of dat wenselijk is. In het onderhavige geval hebben de Tsjechische rechters de belangen van het kind zelf steeds vooropgesteld, zoals art. 8 EVRM ook vereist. Daarbij hebben zij aandacht besteed aan de psychologische staat van het kind, de gespannen verhoudingen tussen klager en de juridische ouders van het kind, en de stelselmatige weigering van het kind om zijn vader te zien. De rechters hebben ook aangenomen dat er in de toekomst wel ruimte zou kunnen zijn voor een omgangsregeling, afhankelijk van de ontwikkelingen in de situatie. De procedure is verder voldoende zorgvuldig geweest. Dit alles betekent dat deze klacht kennelijk ongegrond is en daarmee niet-ontvankelijk in de zin van art. 8 EVRM.

Over het verzoek van klager om te worden voorzien van informatie over het kind oordeelt het Hof dat hiervoor geen duidelijke wettelijke grondslag bestond. Toch hebben de rechters dit verzoek zorgvuldig beoordeeld en is daarbij rekening gehouden met alle relevante omstandigheden van het geval. Het gegeven oordeel in het nadeel van klager is dan ook niet in strijd met art. 8 EVRM (6 stemmen tegen 1).

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 06-11-2025

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2025:1106JUD001595623

Zaaknummer: 15956/23

Wetsartikelen: EVRM art. 8

RECHTSPRAAK

Marko Tešić t. Servië, EHRM 4 november 2025, nr. 61891/19

Als advocaat in een strafzaak stuurde Marko Tešić een schriftelijk stuk naar de zittingsrechter, waarin hij zich in boze en sarcastische termen uitsprak over onvolkomenheden in de zitting en de procedure en scherpe kritiek uitte op het optreden van de rechter. Hij werd hierop veroordeeld wegens minachting van de rechtbank. Het EHRM acht dit onterecht, nu de kritiek van de advocaat – hoe fel ook – alleen was gericht op de zaak en niet op de persoon of het gezag van de rechter. Bovendien was de opgelegde boete vrij hoog. De door art. 10 EVRM beschermde uitingsvrijheid is dan ook geschonden.

Klager trad op als advocaat voor verdacht Lj.V. In 2015 klaagde hij tijdens een zitting dat hij geen commentaar mocht geven nadat een getuige een verklaring had afgelegd. In 2016 uitte hij tijdens een andere zitting opnieuw zijn ongenoegen over onregelmatigheden in de procedure. De zittingsrechter waarschuwde hem dat hij verplicht was om de orde tijdens de zittingen te bewaren. Daartegen tekende klager formeel bezwaar tegen aan, maar dit bezwaar werd later ongegrond verklaard. In 2017 stuurde klager een document met bezwaren tegen de bewijsvoering, waarin hij opnieuw zijn ongenoegen uitsprak over de gang van zaken tijdens de zittingen en het gedrag van de zittingsrechter. De rechter legde klager naar aanleiding hiervan een boete op wegens professioneel wangedrag en onjuiste beschuldigingen. Hiertegen heeft klager geprocedeerd, maar zijn eisen zijn afgewezen.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat de veroordeling vanwege zijn klachten in strijd is met de door art. 10 EVRM beschermde uitingsvrijheid. Het Hof is bereid om aan te nemen dat inderdaad inbreuk is gemaakt op dit recht. De uitingen waarvoor hij is veroordeeld hielden direct verband met de uitoefening van zijn functie als advocaat en waren opgenomen in een schriftelijk stuk bedoeld voor de zittingsrechter. Dit stuk werd verder niet gepubliceerd en is ook niet via de media verspreid. Hoewel klagers bezwaren in sterke termen waren verwoord

en op punten sarcastisch van aard waren, waren ze gericht op de beweerde onregelmatigheden in de zaak en niet op de persoon van de rechter of haar gezag. Gebleken is ook niet van misbruik van procedurele rechten van de advocaat. De opgelegde boete was tegelijkertijd vrij hoog. Gelet op die omstandigheden acht het Hof de aangevoerde redenen voor de veroordeling niet 'relevant en voldoende'; bovendien is daarmee geen goede afweging gemaakt van de relevante belangen. Art. 10 EVRM is dan ook geschonden (6 stemmen tegen 1).

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 04-11-2025

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2025:1104JUDoo6189119

Zaaknummer: 61891/19

Wetsartikelen: EVRM art. 10

RECHTSPRAAK

Sanchez i Picanyol e.a. t. Spanje, EHRM 6 november 2025, nrs. 25608/20, 27250/20 en 46481/20

Deze zaak betreft drie toonaangevende Catalaanse politici die voorvechters waren van de Catalaanse onafhankelijkheid. Zij waren betrokken bij de organisatie van het ongrondwettelijke afscheidingsreferendum dat in 2017 werd georganiseerd. Vanwege deze activiteiten zijn zij in voorarrest gehouden en later veroordeeld. Tijdens het voorarrest waren ook hun politieke activiteiten beperkt. Het EHRM oordeelt dat deze beperkingen in het licht van de omstandigheden aanvaardbaar waren en dat de politieke rechten niet zodanig zijn aangetast dat art. 3 EP of art. 5 EVRM zijn geschonden. Gebleken is ook niet van oneigenlijke politieke motieven voor deze beperkingen, zodat art. 18 EVRM evenmin is geschonden.

Eerste klager was voorzitter van de ANC, een organisatie ter bevordering van de Catalaanse onafhankelijkheid. Tweede klager maakte deel uit van de Catalaanse autonome regering (de Generalitat) en derde klager was daarvan de voorzitter. In 2017 initieerden de Generalitat samen met het Catalaanse parlement en een aantal organisaties een referendum over de onafhankelijkheid van Catalonië. De wetten die het Catalaanse parlement daarover aannam werden ongrondwettig verklaard door het Spaanse Constitutionele Hof, maar het referendum werd toch gepland en vond plaats op 1 oktober 2017. In de aanloop naar deze datum werd aangifte gedaan tegen de drie klagers en is een strafrechtelijk onderzoek ingesteld, waarbij onder meer huiszoekingen werden uitgevoerd. Klagers werden in verband met het strafrechtelijk onderzoek later ook in voorarrest genomen.

Aan het referendum deed ongeveer 40% van de kiesgerechtigde bevolking deel en daarvan stemde volgens de Catalaanse regering 90% voor onafhankelijkheid van Catalonië. Op 27 oktober 2017 riep de Catalaanse regering officieel en eenzijdig de Catalaanse onafhankelijkheid uit. Deze verklaring werd ongrondwettig verklaard door het Constitutionele

Hof en er werden nieuwe verkiezingen uitgeschreven voor het Catalaanse parlement. Daaraan namen ook klagers deel, die verkozen werden tot parlamentslid. In oktober 2019 zijn de drie klagers veroordeeld tot gevangenisstraffen variërend van negen tot dertien jaar. Ook mogen zij geen publieke functies meer uitoefenen en mogen ze gedurende de periode van hun gevangenisstraf niet meer kandidaat zijn voor verkiezingen. In juni 2021 hebben klagers amnestie gekregen.

Voor het EHRM stellen klagers dat de periode van voorarrest die voorafging aan de veroordelingen hen hebben gehinderd in het uitoefenen van hun parlementaire functies en het onmogelijk hebben gemaakt om nogmaals verkiesbaar te zijn voor de Generalitat. Volgens hen levert dit strijd op met art. 5 en 3 EP EVRM. Over de eigenlijke veroordeling hebben klagers een afzonderlijke klacht ingediend.

Het Hof is van oordeel dat voorlopige hechtenis van eerste klager in dit geval redelijk was gelet op de ernstige en ongebruikelijke omstandigheden, waartegen de staat zichzelf mag beschermen. Klager heeft in verband met zijn politieke verplichtingen verzocht om tijdelijke vrijlating, maar het is redelijk dat dit niet is gehonoreerd in verband met de goed onderbouwde vermoedens dat klager gebruik zou maken van de gelegenheid om te ontsnappen. Verder hebben de autoriteiten geprobeerd de gevolgen voor klager minder ernstig te maken door hem de mogelijkheid te geven in ieder geval via een machtiging zijn stemrecht in het parlement uit te oefenen. Ook andere beperkende maatregelen die zijn getroffen en die klagers politieke rechten betroffen zijn steeds zorgvuldig en grondig overwogen en hebben geen disproportionele inbreuk gemaakt op de wezenlijke kern van art. 3 EP. Art. 3 EP EVRM is in het geval van eerste klager dan ook niet geschonden.

Ook tweede en derde klager zijn op redelijke gronden in voorlopige hechtenis genomen. In hun geval hebben de nationale rechters grondig genoeg onderbouwd waarom een alternatieve maatregel in hun individuele gevallen ontoereikend zou zijn. Art. 3 EP EVRM is ook deze gevallen dus niet geschonden.

Voor tweede klager onderzoekt het Hof ook afzonderlijk nog of art. 5 EVRM is geschonden door de voorlopige hechtenis. Hij werd verdacht van ongrondwettige activiteiten gericht op afscheiding die hij had uitgevoerd in zijn hoedanigheid als verkozen volksvertegenwoordiger. Zijn detentie werd gerechtvaardigd op de grond dat hij zou kunnen recidiveren. Het Hof is van oordeel dat de gegeven redenen relevant en voldoende waren, zodat het voorarrest verenigbaar was met art. 5 lid 1 (c) EVRM. Evenmin is art. 5 lid 4 EVRM geschonden, nu er een goede en volwaardige rechterlijke beoordeling heeft plaatsgevonden.

Klagers hebben verder nog gesteld dat art. 18 EVRM is geschonden door het voorarrest, omdat

dit hen er op oneigenlijke gronden van heeft weerhouden om politiek actief te zijn. Het Hof overweegt dat het doel om handelen tegen te gaan dat in strijd is met de constitutionele en democratische orde niet als 'politiek' kan worden aangemerkt in de zin waarin klagers die term gebruiken. De politieke context waarin de vervolging plaatsvond kan niet als zodanig dienen als bewijs dat het voorarrest erop was gericht om klagers deelname aan het publieke leven te verhinderen, en niet zozeer om hen te berechten voor strafbare feiten. Gebleken is ook verder niet van een 'ulterior purpose'. De autoriteiten blijken juist ruimte te hebben gelaten voor het voortzetten van bepaalde politieke activiteiten. Dit betekent dat art. 18 EVRM niet is geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 06-11-2025

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2025:1106JUD002560820

Zaaknummer: 25608/20, 27250/20 en 46481/20

Wetsartikelen: EVRM art. 5 lid 1, EVRM art. 5 lid 4, EVRM art. 18 en EVRM art. 3 EP

RECHTSPRAAK

Vainik e.a. t. Estland, EHRM 4 november 2025, nrs. 17982/21 en 3 andere

In Estland geldt sinds 2017 een volledig rookverbod in gevangenissen. Het EHRM ziet daarin geen schending van het verbod op onmenselijke behandeling. Wel vormt het een beperking van de individuele keuzevrijheid en persoonlijke autonomie, die voor gevangenen toch al sterk is beperkt. Het rookverbod is niet neergelegd in een wet die in het parlement is bediscussieerd en is absoluut van aard. Bij het aannemen ervan is bovendien onvoldoende rekening gehouden met de keuzes die rokende gevangenen willen maken over hun eigen lichaam en gezondheid. Gelet daarop is geen zorgvuldige belangenafweging gemaakt en is art. 8 EVRM geschonden.

Klagers zijn vier gevangenen die alle vier zwaar roken. In 2017 is in Estland een volledig rookverbod ingevoerd in alle gevangenissen. Klagers hebben zonder succes geprocedeerd tegen dit verbod. In 2019 verklaarde het Estse Constitutionele Hof dat het rookverbod proportioneel was, al zag het in dat hierdoor inbreuk werd gemaakt op het eigendomsrecht en het recht op zelfbeschikking.

Voor het EHRM hebben klagers gesteld dat het rookverbod voor hen leidde tot ernstige onttrekkingsverschijnselen en dat het in strijd is met art. 3 en 8 EVRM. Twee klagers stellen bovendien dat het ontbreken van toegang tot nicotinevervangende middelen eveneens in strijd is met de genoemde bepalingen.

Het EHRM overweegt dat zeker denkbaar is dat klagers enige mate van stress en lichamelijke gevolgen hebben ondervonden door het rookverbod. Deze gevolgen zijn echter niet ernstig genoeg om te kunnen spreken van een inbreuk op art. 3 EVRM. Verder is niet gebleken dat klagers op nationaal niveau hebben gevraagd om een passende behandeling of ondersteuning bij het stoppen met roken. Deze klachten zijn daarom niet-ontvankelijk.

Het Hof is wel bereid aan te nemen dat het rookverbod inbreuk maakt op art. 8 EVRM, nu de keuze om te roken en de behandeling van onttrekkingsverschijnselen tot het privéleven kan worden gerekend. Voor het rookverbod kan een rechtvaardiging worden gevonden in het legitieme doel om medegevangenen te beschermen tegen passief roken. Problematisch is in dit geval echter dat het rookverbod niet in wetgeving is opgenomen die na debat in het parlement is aangenomen, maar is vastgelegd in een ministeriële regeling in combinatie met interne gevangenisregels. Daarnaast is niet gebleken dat in de besluitvorming rekening is gehouden met de keuzevrijheid en de persoonlijke autonomie van de gevangenen met betrekking tot kwesties die hun eigen lichaam en gezondheid aangaan. Het Hof overweegt verder dat roken voor mensen buiten de gevangenis nog steeds is toegestaan. Er is ook geen consensus tussen de Europese staten over de noodzaak om roken in gevangenissen volledig te verbieden. Dit levert een zekere margin of appreciation op, maar die is niet onbeperkt. Tot slot gaat het hier om een verstrekkende, absolute regel waarop geen uitzonderingen kunnen worden gemaakt in individuele gevallen. In samenhang bezien met de inherent toch al beperkte persoonlijke autonomie van gevangenen en de beperkte resterende vrijheid om eigen keuzes te maken ten aanzien van iets als roken, maakt dit dat art. 8 EVRM is geschonden (4 stemment tegen 3).

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 04-11-2025

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2025:1104JUD001798221

Zaaknummer: 17982/21 en 3 andere

Wetsartikelen: EVRM art. 8

RECHTSPRAAK

**Vasile Rusu t. Roemenië, EHRM 4 november 2025, nr.
53021/20**

Rusu is in eerste aanleg veroordeeld wegens belastingontwijking en witwassen. Hij heeft daartegen hoger beroep ingesteld, maar is vervolgens naar het Verenigd Koninkrijk verhuisd. Daar bleek hij nagenoeg onbereikbaar voor oproepen voor zittingen in hoger beroep. De zittingen zijn enkele keren uitgesteld, maar uiteindelijk is de veroordeling zonder aanwezigheid van Rusu bevestigd. Het Hof overweegt dat de hogerberoepsrechter alles in het werk heeft gesteld om klager te bereiken en dat verder uitstel inderdaad niet redelijk meer was. Art. 6 lid 1 en lid 3 EVRM zijn dan ook niet geschonden doordat Rusu niet zelf bij de zittingen aanwezig was.

In 2017 werd een strafzaak gestart tegen klager – een advocaat – en elf anderen op verdenking van financiële en corruptie-gerelateerde delicten. De tenlastelegging was gebaseerd op financiële, fiscale en accountantsdocumenten, transcripten van afgetapte telefoongesprekken en verklaringen van de verdachten en getuigen. In 2019 werd klager in eerste aanleg schuldig bevonden aan medeplichtigheid aan belastingontwijking en witwassen. Daarvoor werd hij tot zes jaar gevangenisstraf veroordeeld. Omdat sprake was van recidive werd daarnaast een eerder opgelegde voorwaardelijke gevangenisstraf geactiveerd, wat het totaal aantal jaren gevangenisstraf op negen jaar bracht. Daarnaast moesten klager en andere veroordeelden in totaal bijna 9 miljoen euro schadevergoeding aan de staat betalen. Klager heeft tegen deze veroordeling hoger beroep ingesteld en daarbij gevraagd om alle relevante stukken naar zijn woonadres in het Verenigd Koninkrijk te sturen. In de zaak zouden in het najaar van 2019 hoorzittingen plaatsvinden, maar daarbij bleek dat klager de oproepen daarvoor niet had ontvangen. Daarop is een nieuwe zitting gepland in februari 2020, die later werd uitgesteld tot april 2020. De autoriteiten van het VK waren echter niet in staat om de oproep hiervoor persoonlijk aan klager te overhandigen in verband met de coronamaatregelen. Bovendien was klager in de genoemde periode niet in staat om naar Roemenië te gaan door de geldende

reisbeperkingen. Een verzoek van klager, via zijn advocaat, om de zitting van 29 april verder uit te stellen werd afgewezen. In mei 2020 bevestigde de rechter op basis van de schriftelijke stukken de veroordeling van klager in eerste aanleg.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat de onmogelijkheid om in persoon deel te nemen aan de zittingen in het hoger beroep in zijn zaak in strijd waren met art. 6 lid 1 en lid 3 (c) EVRM. Het Hof stelt voorop dat klager in eerste aanleg uitgebreid in de zaak is betrokken en dat hij ook niet geklaagd heeft over de kwaliteit van de aan hem toegewezen advocaten. Tegelijkertijd heeft hij uitdrukkelijk te kennen gegeven dat hij aanwezig wilde zijn bij de zittingen in hoger beroep. Gebleken is dat de Roemeense autoriteiten alles in het werk hebben gesteld om hem in het VK te bereiken, waarbij bovendien ook verschillende verzoeken om uitstel van de zitting zijn ingewilligd. De advocaten hebben er bovendien duidelijk voor gezorgd dat klager wel degelijk op de hoogte was van de planning in zijn zaak. Op dit punt valt de nationale rechter dan ook niets te verwijten. Evenmin was het besluit om nog verder uitstel te verlenen niet willekeurig of kennelijk onredelijk. Klager was eerder al gewaarschuwd dat nog verder uitstel niet mogelijk zou zijn en er was gegronde reden om te twijfelen aan de oprechtheid van de uitstelverzoeken. Ook uit ander materiaal in het dossier blijkt dat het bij de uitstelverzoeken eerder ging om een vertragingstactiek dan om een daadwerkelijke wens om in persoon de zitting bij te wonen. Verder wijst het erop dat klager iedere vorm van elektronische communicatie leek te vermijden, zodat begrijpelijk is dat de rechter klager niet heeft aangeboden om via een videoverbinding deel te nemen aan de zitting. Een en ander betekent dat er niets heeft gemankeerd aan de mogelijkheden voor klager om in persoon bij de zitting aanwezig te zijn, zodat art. 6 lid 1 en lid 3 EVRM niet zijn geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 04-11-2025

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2025:1104JUD005302120

Zaaknummer: 53021/20

Wetsartikelen: EVRM art. 6 lid 1 en EVRM art. 6 lid 3 (c)